

Dialog om nationell plan för naturrestaurering – skog

Datum och tid: 2025-11-13 kl. 09.00-16.00. **Plats:** Teams. **Medverkande organisationer:** Billerud, BirdLife, FSC, Fältbiologerna, GS-facket, Holmen, Initiativ 1415, Jordägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, KSLA, LRF, LST Kalmar, LST Kronoberg, LST Norrbotten, LST Västerbotten, LST Västmanland, Mellanskog, Naturskyddsföreningen, Norra Skog, Regenerativt Sverige, SCA, Skogsindustrierna, Skogssällskapet, Skydda skogen, SLU, Stora Enso, Sveaskog, Svenska Botaniska Föreningen, Svenska Jägareförbundet, Svenska kyrkan, Sveriges Allmänningsskogars Förbund, Södra, Upplandsstiftelsen, Uppsala universitet (följeforskning), Vida, Västerbottens Allmänningsskogar, WWF. **Anteckningar:** Skogsstyrelsen.

Summering

Deltagarna var överens om att genomförandet kan bli kostsamt och att ersättningen till markägare måste säkras. Mot den bakgrunden uppmanades myndigheterna att prioritera tydligare. Skogsbrukets aktörer poängterade genomgående att planen måste hålla sig till miniminivån. Flera aktörer lyfte behovet av marknadsbaserade lösningar. Många instämde i behovet av kartering och uppföljning. Andra menade att datainsamlandet bör hållas översiktligt så att resurserna räcker till åtgärder. Återkommande farhågor gällde konsekvenser för brukanderätten och virkesproduktionen.

Om anteckningarna

Sammanställningen nedan bygger på kommentarer som deltagarna skrev ned under dialogen – i smågrupper och i helgrupp – och placerade på en digital skrivtavla utifrån olika frågeställningar och förslagsområden (bilaga 1). Samtliga cirka 700 kommentarer har beaktats. Först gjordes en lätt redaktionell bearbetning (språk/tydlighet) utan att innebörd ändrades. Vidare slogs vissa överlappande förslagsområden samman. Därefter användes AI för att urskilja och rangordna de fem mest representativa kommentarerna per frågeställning och förslagsområde. Det vill säga de kommentarer som sammantaget bedömdes spegla de huvudsakliga kommentarsmönstren bäst.

Förväntningar inför dialogen – vad är viktigt att prata om?

1. Hur ska alla förslag finansieras? Vad får det kosta och vem ska betala? Vad blir de ekonomiska konsekvenserna för skogsägare och samhället i stort?
2. Hur ska mätningen av livsmiljöer och indikatorer gå till?
3. Förståelsen för att ambitionsnivån i det nationella arbetet med NRF avgörs av regeringen och att olika regeringar kan ha olika prioriteringar. Behövs också beredskap för att vi kanske inte kommer nå målen.
4. Handel med naturkrediter för att finansiera både naturrestaureringsplanen och generationsmålet i miljömålssystemet.
5. Vad blir konsekvenserna om vi tillämpar förordningen på objektsnivå jämfört med om vi tillämpar den på biogeografisk nivå?

Säkra finansieringen

1. Helt avgörande för genomförandet av NRF att finansieringen fungerar och är transparent.
2. Viktigt med ersättning till markägare för att återupprätta tilliten.
3. Måste finnas realistisk förväntan på statsbudgeten. Ska räcka till mycket annat. Att utforma planen med en orimlig budget är en björntjänst för alla.
4. Tillvarata den privata marknaden och uppmuntra naturkrediter för att finansiera bevarande och skötsel. Företag med negativ miljöpåverkan betalar.
5. Större intresse från säljare (markägare) än från köpare (företag med negativ miljöpåverkan) att arbeta med naturkrediter. Hur kan staten intervensera? Lagstiftning om kompensation, skattelättnader för företag som investerar i naturvård, annan morot? Detta bör utredas.

Göra tillståndet i skogen känt och följa upp indikatorerna

1. Grundläggande att definiera och kartera livsmiljöer.
2. Kartläggning och uppföljning bör kunna göras översiktligt. Viktigt att resurser riktas till genomförande av skydd och skötsel.
3. Positivt att räkna med frivilliga avsättningar i statistiken – men behöver vara frivilligt och enkelt för markägare att registrera. Skogsägarföreningar kan kanske utveckla system för att rapportera på aggregerad nivå – både areal och status.
4. Om kartläggningen innebär rättsverkan för markägare måste det utinventerare i fält.
5. Mått och indikatorer måste väljas så att åtagandet blir så litet som möjligt. Det som inte är nödvändigt enligt NRF bör kopplas till eventuella nationella miljömål.

Satsa på rådgivning och samverkan, planera på landskapsnivå och genomföra ekosystemövergripande åtgärder

1. Mycket bra med rådgivning och samverkan för att få rätt åtgärd på rätt plats och för att få till stora åtgärder.
2. Stort behov av oberoende rådgivning. Behövs motsvarigheter till Hushållningssällskapet med endast syftet att stärka uppfyllelsen av NRF.
3. Viktigt med öppenhet om kunskapsluckor kring naturnära skogsbruk.
4. ÅGP är ett strategiskt instrument. Bättre att använda det än att stoppa avverkningar *ad hoc*.
5. Indikatorerna bör styra vilka åtgärder som ska samplaneras på landskapsnivå.

Förändra regelverk och utöva tillsyn

1. Viktigt med tydlighet och transparens i fråga om vad man får avverka och var. Motsvarande gäller andra skogsbruksåtgärder.
2. Artikel 4-samråd riskerar att bli rättsosäkra på grund av otydligheter kring avgränsningar av livsmiljöer.
3. Att behöva anpassa brukningsmetod ska inte per automatik berättiga till ersättning.
4. Utveckla ett riskbaserat tillsynssystem; låg risk → systemtillsyn, hög risk → objekt-tillsyn.
5. Mål på objektsnivå kan leda till att markägare brukar bort livsmiljöer.

Bevara genom formellt skydd och frivilliga avsättningar

1. Oerhört viktigt att försöka bygga positiva incitament för markägare att sätta av och restaurera skyddsvärda skogsmiljöer.
2. Frivilliga avsättningar är ett mycket positivt verktyg för att nå NRF. Samtidigt är kraven ställda på Sverige som land, vilket innebär att det måste gå att följa upp varaktighet och läge.
3. Grundläggande att skydda ett område formellt om inte markägaren vill avsätta det frivilligt. Lika självklart att markägaren ska ersättas.
4. OECM bör kunna vara en åtgärd inom ramen för NRF. OECM-områden är avgränsade och det finns en uttalat långsiktig ambition.
5. Finns rimligtvis många lägen där generell hänsyn i skogsbruket borde kunna vara ett redskap. Dialogunderlaget bortser från detta. Tanken på att skogsbruk är förenligt med NRF avfärdas lättvindigt.

Genomföra naturvårdande skötsel

1. Superviktigt med naturvårdande skötsel. Ofta bortglömt på grund av snävt fokus på arealer där uttag av virke inte är tillåtet.
2. Mycket viktigt med skogsbete, men brist på djurhållare.
3. Otroligt resurskrävande med naturvårdsbränning. Om det ska genomföras hos enskilda markägare är det bättre att sikta på kvalitet och diversifiering än kvantitet.
4. Bra att fri utveckling räknas som naturvårdande skötsel.
5. Hydrologisk restaurering måste kontrolleras och övervakas noggrant.

Anpassa brukandet, lämna hänsyn och använda alternativa brukningsformer

1. Hyggesfritt är inte lämpligt överallt och alla hyggesfria metoder bidrar inte till biologisk mångfald.
2. Den binära uppdelningen i hyggesfritt och trakthyggesbruk är olämplig – metodspektrumet är bredare. Principen bör vara rätt åtgärd på rätt plats, med hänsyn till lokala förutsättningar och mål.
3. Många bra förslag under förutsättning att det finns resurser för ersättning till markägare och att markägarna får behålla rådigheten över sina marker.
4. Borde vara självklart med vattenhänsyn. Borde ställas krav på att inte köra i kantzoner. Bredden bör anpassas efter de lokala förhållandena.
5. Slopad återbesogningsplikt mellan skog och jordbruksmark för att skapa bryn är en lågt hängande frukt.

Avslutande medskick – vad är viktigast att ta med i det fortsatta arbetet?

1. Behövs incitament för att spara och sköta skyddsvärd skog. Viktigt med stabil intrångsersättning och medel för åtgärder – i kombination med rådgivning.
2. Kunskapsunderlagen måste förbättras och ensas så vi vet vad vi utgår ifrån. Först då kan vi följa hur vi lyckas över tid. Men, fjärranalys i första hand.
3. Använd FSC:s certifieringssystem som verktyg liksom EU:s CRCF-ramverk och se naturkrediter som en möjlighet.
4. Separera implementeringen av förordningen (som ska göras på miniminivå) och eventuella nationella initiativ (som går utöver förordningens miniminivå).
5. Grundbulten i NRF är principen om icke-försämring. Beakta den.

Bilaga 1. Mall som deltagarna använde för att strukturera sina kommentarer under dialogen.

Forts. bilaga 1.

